

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Recensie 'Hoe de hele Griekse Oudheid in een lift past'

Gouw, P.

Citation

Gouw, P. (2022). Recensie 'Hoe de hele Griekse Oudheid in een lift past'. *Lychnari*, 36(4), 60-61.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3594556>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3594556>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Ted Papakostas

Vervolg van pagina 59

bezighouden met populaire archeologie. ‘Pas op, niet met pseudo-archeologie’, zegt hij lachend. Het spreekt voor zich dat hij op de hoogte moet blijven van ontwikkelingen in het vakgebied. Nieuwe opgravingen, nieuwe visies, nieuwe discussies. Hij zal seminars en conferenties blijven bijwonen – mensen stellen hem de meest uiteenlopende vragen, die hij wil kunnen beantwoorden. De behoefte aan input blijft.

Deze zomer werkte Papakostas mee aan opnamen voor een achtdeelige serie voor de Griekse televisiezender Cosmoté waarvoor hij acht landen bezocht. Steeds stond een andere antieke tekst centraal. Zo bezocht hij Rome, Istanbul, Egypte en verschillende plaatsen in Griekenland. Plato, Socrates, de bibliotheek in Alexandrië, heel interessant. De serie wordt volgend voorjaar uitgezonden, wellicht met ondertiteling. Een verkorte Engelstalige versie is in de maak. Papakostas’ Instagram-account is er binnenkort ook in het Engels, hij is bezig met opnamen voor een documentaire en er zijn plannen voor nog zeven boeken. ‘In mijn recentste boek introduceer ik nieuwe personages, waaronder een oudere dame en een jong meisje. Ieder personage inspireert tot andere verhalen, over andere facetten van de Griekse geschiedenis of de oudheid. Aan de hand van hun vragen kan ik mijn kennis delen – over archeologie, en over de oudheid en de Griekse mythologie. Ook kan ik in mijn boeken oude verhalen en feiten naar het heden trekken, bijvoorbeeld richting gender en inclusiviteit. In de oudheid waren dat ook al thema’s, heb ik gemerkt.’ Ted Papakostas heeft nog veel meer spannende, innovatieve ideeën – de ‘archeostoryteller’ is blijkbaar nog lang niet uitgeleerd. 🐼

De Griekse oudheid in een lift

‘**W**aarom niet? Wat is kennis anders dan het verwerven en bijeenbrengen van informatie? Maakt het uit op welke manier deze informatie tot ons komt? Wat belangrijk is, is dat je kennis opdoet en die gebruikt’. Aldus de verteller die met een (naamloze) gesprekspartner al enige uren vastzit in een lift van een winkelcentrum, en die omstandigheid aangrijpt om hem mee te nemen op een bloemrijke reis door de Griekse Oudheid, van de vroegste prehistorie tot aan de laat-antieke wereld.

In dit boek geen droge geschiedenis vol jaartallen en lange uitweidingen, maar de neerslag van een levendige dialoog tussen twee vreemdelingen, die zich uitspant over een boek van twaalf hoofdstukken. Ted Papakostas, de ik-figuur die als bevlogen archeoloog en (online) *Archeostoryteller* al enige jaren met succes aan de weg timmert (zie interview), gebruikt deze toevallige ontmoeting als middel om de antieke wereld op een toegankelijke en laagdrempelige manier aan een breed publiek te presenteren. Zijn visie sloeg aan (in Griekenland werd het boek een bestseller) en het valt te prijzen dat uitgeverij Brandt het heeft aangedurfd om een Nederlandse editie te publiceren.

Het is een origineel uitgangspunt om een overzicht van de Griekse oudheid te geven in dialoogvorm, al is natuurlijk overduidelijk dat de vragensteller een creatie van de auteur is en diens reacties en verwondering zo zijn geconstrueerd om het chronologisch overzicht en Papakostas’ boodschap te sturen. Storend wordt het echter nergens. Inhoudelijk zit het boek goed in elkaar, al moet de lezer in de eerste hoofdstukken wel aan de hoge informatiedichtheid en het verteltempo wennen. Maar de rode draad van de geschiedenis, de opeenvolging van al die historische tijdvakken, weet de auteur op een aanstekelijke manier en in behapbare porties tot leven te brengen. Erg knap is bijvoorbeeld de wijze waarop hij de beschavingen van de Bronstijd (de Cycladische, de Minoïsche en de Myceense) in een helder en overzichtelijk kader weet te plaatsen.

Af en toe verliest Papakostas zich in zijn geestdrift en zoekt hij de randjes van de popularisering op. Vrij storend (maar wellicht niet voor de Instagram generatie) zijn de vele, vergezochte vingerwijzingen naar de moderne popcultuur, zoals in de quotes uit liedteksten waarmee hij een hoofdstuk laat aanvangen (*Papa was a Rolling Stone* voor de prehistorie, *I want it all, and I want it now* voor Alexander de Grote en *The winner takes it all* voor de Romeinse periode). Onschuldige knipoojes, maar in combinatie met zijn af en toe te joviale stijl en taalgebruik doet het wel afbreuk aan zijn – serieus bedoelde – onderwerpen.

Ted Papakostas, *Hoe de hele Griekse Oudheid in een lift past* | Nederlandse vertaling door Arthur Bot | Uitgeverij Brandt | ISBN 9789493095847 | 304 pagina's | € 22,50

Win dit boek!

Uitgeverij Brandt stelt **twee exemplaren** van *Hoe de hele Griekse Oudheid in een lift past* ter beschikking voor verloting onder de lezers van *Lychnari*. Wilt u er een winnen? Stuur dan vóór 1 februari 2023 een e-mail met als onderwerp **Lift** en met uw naam en adres naar boekenactie@lychnari.nl. Alleen voor abonnees van *Lychnari*. De winnaars krijgen persoonlijk bericht.

Zo noemt hij het Minoïsche Kreta ‘*de Maria Callas of de Tina Turner van de Griekse prehistorie. En een succes dat ze had ... Ze bracht ook een schijf uit! De schijf van Faistos. Die staat al duizenden jaren aan de top van de hitlijsten. We zitten een beetje met de songtekst, want die begrijpen we nog steeds niet, maar we hebben goede hoop dat we die een keer kunnen ontcijferen*’. In de bloeitijd van de site Lefkandi (1000 v. Chr.) situeert hij ‘Paris Hilton-achtige types’, oppergod Kronos at zijn zoon Zeus als ‘wrap’ en Alexander de Grote wordt door hem consequent ‘Alex’ genoemd. De archaische periode wordt opgevoerd als huishoudster: ‘[ze] *plaveide de weg voor de klassieke; maakte als het ware het huis helemaal schoon, kookte voor haar...*’. En in die tijd begon volgens Papakostas ‘*de kunst van de grond los te komen en vleugels te krijgen. Ze was nog niet opgestegen, maar haar motoren draaiden al warm*’.

Zonde, want inhoudelijk is het boek juist verrassend sterk. Hij weet de traditionele haltes van de antieke geschiedenis aansprekend te behandelen, en reikt de juiste structuur en duiding aan – zoals wordt geïllustreerd in zijn heldere uiteenzetting van de grotvergelijking van Plato of het enorme belang van de uitvinding van stenen werktuigen in het Neolithicum. En hij gaat verder, want hij neemt zijn algemene publiek ook moeiteloos mee lang recent ontdekte archeologische vindplaatsen (bijvoorbeeld het eilandje Keros) en verhitte academische debatten (bijvoorbeeld over de interpretatie van het dodenorakel Nekromandion, nabij Préveza).

Daarmee wordt het grootste pluspunt van het boek aangestipt, namelijk de aandacht voor het daadwerkelijke archeolo-

Illustratie uit het besproken boek: Perikles spreekt de Atheners toe

gische bedrijf, zijn methoden, twijfels en moeilijkheden. Want waar zijn al die conclusies, beweringen en interpretaties van archeologen en historici nu werkelijk op gebaseerd? Ieder hoofdstuk gaat vergezeld van ‘FAQ’ (*Frequently Asked Questions, red.*) waarin bijvoorbeeld duidelijk wordt dat archeologen niet alleen maar op zoek zijn naar museumwaardige objecten, hoe vindplaatsen en voorwerpen gedateerd kunnen worden, hoe de archeologische wetenschap zich ontwikkeld heeft en waarom we sommige dingen simpelweg niet (kunnen) weten. Dat soort informatie in een publiëksboek aan te treffen, is een aangename vondst.

Tot slot nog een noot over de Nederlandse vertaling. Arthur Bot heeft ervoor gekozen Griekse eigennamen en begrippen niet te latiniseren, maar voor een Griekse schrijfwijze te opteren. Daar valt iets voor te zeggen, maar het brengt de lezer – vertrouwd met de elders zo gangbare termen – wel in verwarring, bijvoorbeeld door te lezen over de Korinthische havens Lechaio en Kephres en de bode/hardloper Feidippides. Rond uit onjuist lijkt het mij om te spreken over de Atheense tiranendoder Armodios (Harmodios) of Olympiada (Olympias, moeder van Alexander de Grote), het hellenistische koninkrijk van Pergamos (Pergamon), de Macedonische hoofdstad Aigiai (Aigai) of de ‘Tripodstraat’ in Athene.

Dit alles laat onverlet dat *Hoe de hele Griekse Oudheid in een lift past* een geslaagd boek is, met een verfrissende in steek en een aanstekelijk enthousiasme dat hopelijk een nieuwe generatie blijvend weet te interesseren voor de antieke wereld. 🐼

PATRICK GOUW